

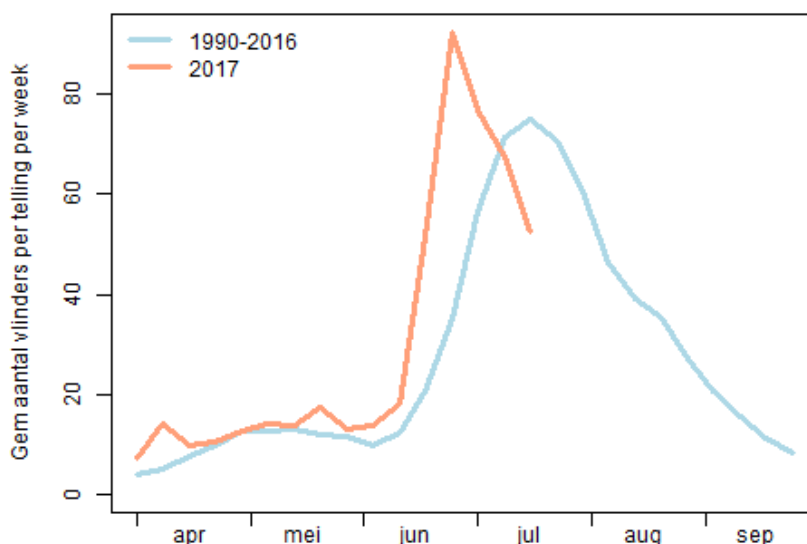
Juli 2017

Beste teller,

De vlinderzomer lijkt voorbij te vliegen. Bijna alle vlinders vliegen duidelijk eerder dan we gewend zijn, en veel soorten hebben inmiddels hun piek al gehad. Van soorten die wel eens een extra generatie hebben, verwachten we deze nazomer nog veel vlinders.

Aantal vlinders

Voor het eerst sinds 1990 piekte het aantal vlinders in juni, normaal is dat pas midden juli en soms zelfs pas rond de maandwisseling naar augustus. De rupsen van de talrijkste soorten, o.a. bruin zandoogje, koevinkje en groot dikkopje, zijn dit voorjaar dus duidelijk vroeger dan normaal gaan eten. En ondanks de kou eind april - weet u het nog? Pasen was kouder dan kerstmis - zijn ze gewoon doorgegaan. Gelukkig was er geen zware nachtvorst (als in 1991, toen veel etende rupsen moeten zijn doodgevroren), waardoor de aantallen van deze soorten dit jaar op een normaal of zelfs hoger peil lagen.

Winnaars en verliezers

Er tekent zich een duidelijke tweedeling af in onze vlinderfauna: soorten doen het dit jaar erg goed, of juist erg slecht. Maar een paar soorten lijken rond de 'normale' waarde te zitten. In het algemeen lijken vooral soorten van vochtige milieus het vaak goed te doen. Zo hebben de aantallen koevinkjes, spiegeldikkopjes, grote dikkopjes en landkaartjes duidelijk gepiekt. Maar voor 'droge soorten', als bosparelmoervlinder, bruine vuurvlinder en grote parelmoervlinder lijkt het een erg slecht jaar te zijn. Wat dat betreft houden we ons hart vast voor de heivlinder, kommavlinder en kleine heivlinder, die allemaal de komende weken nog moeten vliegen.

Extra generaties verwacht

Het warme zomerweer (met ook nog af en toe regen) en de vroege start van het vliegseizoen maken deze nazomer extra generaties mogelijk, vermoedelijk nog meer dan in andere jaren. Naast de bekende voorbeelden als dagpauwoog en landkaartje, zouden ook heideblauwtje, kleine ijsvogelvlinder en groot dikkopje wel eens eind augustus opnieuw kunnen vlammen. We gaan het bijhouden!

Kippig

Teller Harm Werners schreef:

Loop je 28 jaar (!) een vlinderroute in het Harderwijker bos en denk je alles wel zo'n beetje gezien te hebben. Niet dus. Was ik na al die jaren kippig aan het worden of zag ik naast het pad werkelijk vier halfvolwassen kuikens? Dacht even met een koppeltje fazanten van doen te hebben, maar die hebben geen kammetjes. Dus die gedachte liet ik al snel varen. Hoe komen die kippetjes, ver van de bewoonde wereld in het bos, terecht? Het meest waarschijnlijke lijkt me dat iemand van ze af wilde en ze zomaar hier gedropt heeft. Zich niet bekommerend om hun verdere lot. Helemaal uitsluiten dat ze ergens uit een ren ontsnapt zijn en op eigen poten diep het bos zijn ingetrokken, kun je ook niet. Wellicht slagen ze erin nog even te overleven, als ze niet worden gepakt door een roofdier, maar in de wintermaanden zullen ze al snel van honger om komen. Het kuikenkwartet voelde zich er in elk geval helemaal thuis en ze lokten elkaar met schrille kippenkreetjes. Ze vormden een hecht groepje. Grappig was dat een van de vier op een gegeven moment een dode muis vond en dat kennelijk als een lekker hapje beschouwde. De vinder probeerde de muis voor zich zelf te houden door er hard mee weg te rennen. Nooit geweten, dat kippen tot de aaseters behoren. Op een site over kippen las ik, dat ze onder natuurlijke omstandigheden een vast patroon van gedragingen vertonen. In de ochtend zoeken ze naar eten, rond het middaguur nemen ze een stofbad en in de namiddag verzorgen ze hun verenkleed. En dat was precies wat ik deze boskuikens zag doen. Wie weet kom ik ze nog eens tegen. Vreemd was het wel om geen vlinders maar kippen te tellen.

Verrassende vlinderroute Lange Luier Meinweg, op 30 juni en 4 juli 2017

Teller Marlie Huskens schreef:

Na een niet zo goede start van de dag op 30 juni - geen zon - besloot ik toch mijn vlinderroutes te gaan tellen. Om half elf stapte ik op mijn fiets. Onderweg brak de zon meer en meer door en om twaalf uur bij het begin van de telling is was dan ook heerlijk weer met veel zon. Goed dat ik toch besloten had te tellen, want de dagpauwogen vlogen, en zaten massaal op jakobskruid. Ze waren duidelijk allemaal net uit de pop, op een sectie telde ik er liefst 45. Het koevinkje doet het zoals ieder jaar ook weer prima. Op sectie 2 zit gebroederlijk naast de rupsen van de St Jacobsvlinder een mooie zuidelijke keizerlibel (zie foto).

Op sectie 8 werd ik blij verrast, toen er uit het metershoge gras een ree opsprong, en op nog geen twee meter afstand mij recht in de ogen keek, een geweldig moment.

Op sectie 10 kruiste een prachtige rups van de plakker mijn weg (zie foto).

Wat ben ik toch blij dat ik al dit moois mee mag maken tijdens mijn tellingen voor het Meetnet.

Zo ook op dinsdag 4 juli. Wederom een bewolkte morgen, en nu besluit ik toch ook te gaan tellen, en weer met succes, alleen loopt dit wat anders af. Bij het begin van de telling op sectie 1, diep in gedachten en naar de begroeiing turend, om maar geen vlinder te missen, kijk ik een moment op, en denk ik weer oog in oog te staan met een ree, maar wat een schrik, voor mij - ik kan ze bijna aanraken - staan 5 kolossale wilde zwijnen. Wat ga ik doen? Een foto maken, gillen, wegrekken? Maar de zwijnen en ik besluiten hetzelfde te doen: zij maken rechtsomkeer, en ik linksomkeer. Terug op het pad komt de bibber er pas echt uit, en ik heb het ijskoud. Wat nu? Ik besluit mijn route van achter naar voren te lopen, vanaf sectie 12 en zo naar sectie 1. Maar bij sectie 5 weet ik niet of ik nog verder durf te lopen, zo meteen begint de meters hoge begroeiing, en ik heb geen zin meer in zwijn. Maar kom op, er ligt een behoorlijk grote tak langs het pad, en ik besluit die mee te nemen (wie doet me wat?). Bij sectie 2 besluit ik alvast potlood en papier op te ruimen, en de vlinders maar te onthouden, en met de grote tak voor mij loop ik trillend sectie 1 in, en ja hoor een gekraak van jewelste, tak in de aanslag, maar loos alarm??? Wellicht een ree, ik zal het nooit weten of ze hebben mij aan horen komen, want ik maakte wel kabaal, wat ik normaal nooit doe. De tak staat in ieder geval klaar bij sectie 1 voor de volgende telling. Wat ben ik blij dat dit niemand gezien heeft, achteraf erg lachwekkend, jammer dat ik geen foto heb.

Na deze boeiende vlinderroute, ga ik toch ook nog mijn libellenroute 2 kilometer verderop tellen. Ik besluit niet over het fietspad te gaan, maar lekker over het bospad. Halverwege zie ik iets kleins zitten op het pad, wellicht een muisje, en ik besluit langzamer te gaan fietsen en af te stappen om te kijken. Maar voor het zover is, komt er rechts vanuit het bos een grote schaduw op mij af, en voordat ik echt kan schrikken scheert er een buizerd over mijn fietsstuur - ik kan

zijn vleugels voelen. Hij ploft voor mijn voorwiel op de grond, en gaat er vandoor met mijn niet gedetermineerde muisje.

De zwijnen alleen bleek niet genoeg te zijn, maar dit was o zo gaaf, dus al met al een geweldige dag, die niet gauw geëvenaard kan worden.

Bargerveen

Tellers Wytze Harmers, Jan Slagter en Fré Strating schreven:

Geschiedenis

Het Bargerveen is gelegen in het uiterste zuidoosten van de Provincie Drenthe in de gemeente Emmen. Ten noorden van het reservaat liggen de dorpen Klazienaveen en Zwartemeer en in het oosten net over de Duitse grens de dorpen Schöninghsdorp en Twist. Ten zuiden ligt het dorp Nieuw-Schoonebeek en aan de westkant Weiteveen.

Het Bargerveen is het laatste restant van het voormalig Bourtangermoeras, dat aan beide zijden van de Nederlandse en Duitse grens lag en een oppervlakte had van 300.000 ha. Eeuwenlang bleef dit ontoegankelijke veenmoeras in stand als een natuurlijke verdedigingslinie. In de doorwaadbare plaatsen waren schansen met leidijken voor de soldaten aangelegd (vijf stuks waarvan de Bourtangerschans de bekendste is. Daar worden elk jaar schermutselingen nagespeeld tussen verschillende legers).

Het zgn. Huisje van Uneken, de laatste bewoners van het Bargerveen. Nu is het een insectenhotel en wonen er kerkuilen en holenduiven.

In de 19e eeuw verviel de militaire functie en kon de grootschalige ontginning op gang komen. In 1968 kocht Staatsbosbeheer de eerste 66 ha natuurreservaat in het Bargerveen. In 1995 werd de laatste turf gewonnen en kon de inrichting van het inmiddels 2000 ha grote natuurreservaat worden voltooid. Staatsbosbeheer heeft veertig km dammen van ondoorlatend zwart veen aangelegd om te voorkomen dat het regen water weg loopt. Ruim vijftig km sloten en greppels zijn gedempt, zodat er geen water meer uit het gebied wordt onttrokken. Het gebied werd verder overgelaten aan de natuur. Een kwestie van geduld, want een levend hoogveen groeit 1 à 2 mm per jaar.

*Het Bargerveen bestaat uit drie delen: in het noorden het Meerstal (voormalige meertjes), in het midden het Amsterdamse veld en in het zuiden het Schoonebeker Veld. Schapen en runderen houden de heide open. Enkele Veenmossoorten in het Meerstalblok (*sph pulchrum* en *sph fuscum*) komen elders in Nederland niet voor. In het Bargerveen bevinden zich verspreid bloemrijke schrale graslanden, de zogenaamde bovenveensegaslanden, die elk najaar gemaaid worden, ten gunste van de vlinderstand.*

Bijzondere soorten flora en fauna

Er komen vijftien mossoorten voor, vier soorten zonnedaauw (waarvan de lange zonnedaauw hier de laatste groei plaats van Nederland heeft), welriekende nachtorchis, addertong, beenbreek, lavendelheide, witte snavelbies en tormentil (de waardplant van de aardbeivlinder) en diverse heidesoorten.

Er zijn meer dan 220 soorten vogels waar genomen, waarvan 112 soorten als broedvogel. Bij de reptielen de adder, gladde slang, ringslang, levendbarende hagedis, en van de amfibieën heikikkers, groene en bruine kikkers, padden. Daarnaast nog ongeveer dertig soorten libellen.

Vrijwilligers

Voor Staatsbosbeheer zijn in het Bargerveen ongeveer veertig vrijwilligers actief. De inventarisatiegegevens worden o.a. beschikbaar gesteld aan Sovon (vogels) en Ravon (reptielen en amfibieën). Vrijwilligers zijn ook actief in de educatie, voorlichting en toezicht in het Bargerveen.

Inventarisaties zijn belangrijk voor Staatsbosbeheer bij het bepalen van hun beleid en werkzaamheden. Uiteindelijk hebben deze ook invloed op de hoogte van bijdrage van de provincie voor het Bargerveen.

Het Bargerveen maakt deel uit van Natura 2000, het samenhangende stelsel van belangrijkste natuurgebieden in landen van de Europese Unie.

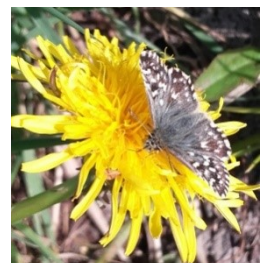
Monitoring van dagvlinders, nachtvlinders en libellen

Er worden door de vrijwilligers ook nachtvlinders en libellen geïnventariseerd en doorgegeven aan De Vlinderstichting. Er zijn vijf vlinderroutes op graslandjes van verschillende grootte, ze worden al vele jaren regelmatig bezocht ten behoeve van de meetnetten van De Vlinderstichting.

Van de dagvlinders komen zesentwintig soorten in het Bargerveen voor. De grootste bijzondere populaties zijn van de aardbeivlinder en het heideblauwtje. Andere soorten zijn: geelsprietdikkopje, zwartsprietdikkopje, groot dikkopje, citroentje, groot koolwitje, klein koolwitje, klein geaderd witje, oranjetipje, kleine vuurvlinder, bruine vuurvlinder, groentje, icarusblauwtje, boomblauwtje, atalanta, distelvlinder, kleine vos, dagpauwoog, gehakelde aurelia, landkaartje, bont zandoogje, koevinkje, hooibeestje, oranje zandoogje en bruin zandoogje.

Op 20 april werden dit jaar de eerste aardbeivlinders geteld. De top lag op 12 mei, met 49 aardbeivlinders op de routes.

Op 7 juli werden geteld: 460 heideblauwtjes, 157 koevinkjes, 49 bruin zandoogjes, 45 zwartsprietdikkopjes, 12 citroentjes, 10 grootdikkopjes, 6 oranje zandoogjes, 4 landkaartjes (2e generatie), 3 kleine koolwitjes, 2 grote koolwitjes, 2 atalanta's, 2 boomblauwtjes en 1 hooibeestje. Daarnaast van de overdag vliegende nachtvlinders 61 sint jansvlinders en 4 metaalvlinders.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.